

# editorial

## Digitalizarea educației – un proiect național mereu amânat

### *The Digitalization of Education – a national project always postponed*

ALINA BÂRGĂOANU<sup>1</sup>

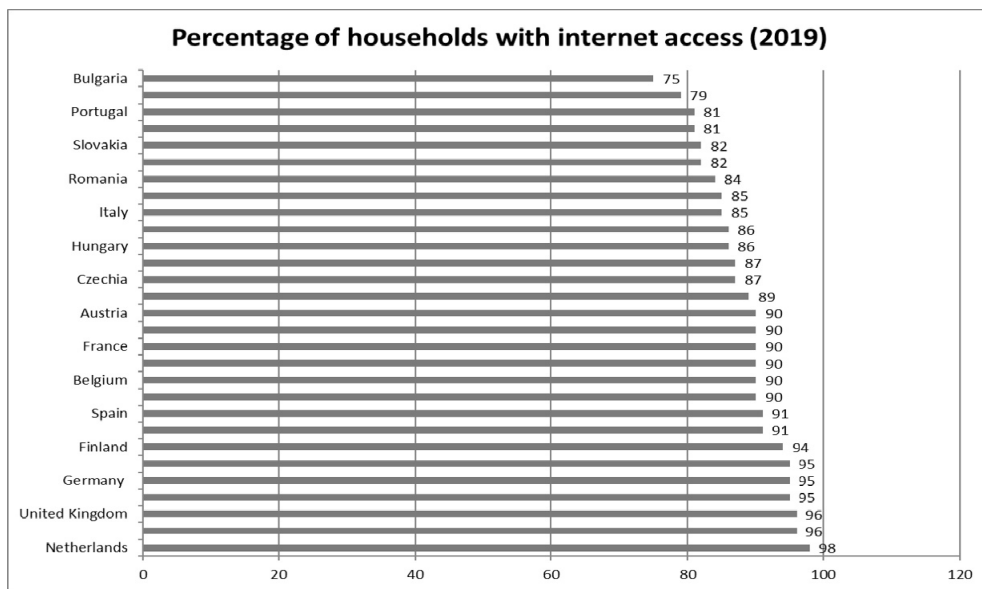
#### Decalajele digitale – vulnerabilitate sistemică la începutul anului școlar

Dezbateră publică de la începutul acestui an școlar a fost acaparată, firesc, între anumite limite, de discuția privind infrastructura – școli care nu sunt racordate la Internet, unele nici la rețeaua de canalizare, copii și profesori care nu au tablete, copii și profesori care nu își permit să cumpere măști. Probleme cât se poate de reale, chiar dramatice, dar relativ mai simplu de rezolvat.

Situația începutului de an a expus prăpastia uriașă dintre elevii care au acces facil la Internet și cei care nu beneficiază de acesta. Care este proporția acestor decalaje? Conform datelor Eurostat, România se numără printre statele membre UE cu cel mai scăzut acces la Internet în rândul populației. În 2019, 84% din gospodării beneficiau de acces la Internet, sub media UE de 90% și la mare distanță de Olanda, frunțașă clasamentului cu 98% (vezi graficul de mai jos).

---

<sup>1</sup> Prof. univ. dr. Alina BÂRGĂOANU este decan al Facultății de Comunicare și Relații Publice -Scoala Națională de Studii Politice și Administrative, expert în cadrul grupului la nivel înalt pentru combaterea știrilor false (Comisia Europeană).



Sursa datelor: Eurostat, Households – level of internet access [isoc\_ci\_in\_h], [http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc\\_ci\\_in\\_h&lang=en](http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ci_in_h&lang=en).

În plus, datele defalcate la nivel regional arată discrepanțe și mai mari. O analiză a Băncii Mondiale realizată în 2019 arată, de exemplu, că, per total, 81% dintre școlile din România au acces la internet; cu toate acestea, există diferențe mari între județe. Conform datelor, în anumite județe, peste o treime dintre școli nu au acces la internet: (Vaslui (42%), Hunedoara (40%) și Mehedinți (33%). La nivel național, 1.820 de școli nu au acces la internet, acestea fiind amplasate predominant în zonele rurale (1,665 din numărul total). În termeni relativi, 24% dintre școlile din mediul rural nu au acces la internet, comparativ cu doar 5% dintre școlile din mediul urban (Banca Mondială, 2019).

Inclusiv aceste probleme relativ mai simple au rămas, uneori, nerezolvate. Potrivit anunțurilor oficiale, elevii din localitățile fără semnal și cei care nu se pot conecta din alte motive vor primi lecțiile prin poștă sau vor putea urmări un rezumat al acestora la televizor. Ceea ce va accentua decalajele deja instalate.

### Competențele digitale ale elevilor și profesorilor – un subiect mult mai complex

Dezbateră publică în jurul competențelor digitale este, și ea, săracă. Se invocă, într-o formă relativ stereotipă, faptul că elevii oricum sunt nativi digitali. Cu alte cuvinte, capacitatea lor de a folosi pe o bază intuitivă, platformele digitale, jocurile video, mesageriile instant – concepute tocmai pentru o utilizare intuitivă – este considerat de multe ori drept un indicator complet al competențelor digitale.

Atunci când se depășește, totuși, acest nivel, sub denumirea de competențe digitale se reunesc cunoștințe privind utilizarea de bază a computerului (procesarea textului, utilizarea de foi de calcul, utilizarea graficelor de prezentare). Iar despre competențele

digitale ale profesorilor, inclusiv integrarea competențelor IT în predare, nu se vorbește aproape deloc, cu excepția unor demonizări legate de „cei care nu vor să se adapteze”.

Potrivit aceleiași analize a Băncii Mondiale, competențele digitale ale profesorilor și elevilor ar trebui raportate și evaluate în funcție de matricea celor opt competențe, după cum urmează:

- evaluarea datelor, informațiilor și conținutului digital (alfabetizare privind utilizarea datelor);

- colaborarea prin tehnologii digitale;

- dezvoltarea conținutului digital;

- programare / codare;

- gestionarea identității digitale;

- protejarea datelor personale și a confidențialității;

- protejarea sănătății și bunăstării (zona de siguranță), atingând subiecte precum prevenirea riscurilor legate de utilizarea excesivă a tehnologiilor digitale, dependența și sănătatea fizică;

- identificarea lacunelor de competență digitală (zona de rezolvare a problemelor).

După cum vedem, în această matrice, competențele digitale nu sunt reduse la capacitatea de a folosi word-ul, Excel-ul sau ppt-ul, ci deschide discuția, în mod corect, spre probleme complexe create de mediul digital, precum confidențialitatea datelor, sănătatea mentală și fizică, generarea de conținut digital original și adecvat.

Absența – aproape totală a acestor competențe – se corelează cu o neînțelegere majoră, chiar cu o eroare: acelea de a crede că educația online înseamnă a „turna” același conținut care face obiectul procesului de învățare offline într-o formă electronică. Mai pe scurt, a realiza o variantă pdf a manualelor existente și a o trimite pe o tabletă magică. Nu! Este vorba, mai curând, despre regândirea conținutului și a pedagogiei ca atare, despre transformarea lor în totalitate. Provocarea centrală o reprezintă crearea conținutului și adaptarea pedagogiei la mediul digital și la obiceiurile de atenție, de lectură, de învățare ale noilor generații (conceperea de conținut audio-video, de info-grafice, info-stories și lecții pre-înregistrate, apelul la experiențe, simulări, gaming, storytelling, laboratoare virtuale, realitate augmentată, chiar inteligență artificială – chatbots, profesori virtuali, care „învață” să se adapteze la răspunsurile elevilor, la ritmul lor de învățare).

### Digitalizarea educației – un proiect de modernizare, și nu un „simplu” proiect IT

În sfârșit, o problemă peste a cărei rezolvare s-a trecut tot lejer în conversația publică actuală este cea referitoare la platforma online unde ar urma să se desfășoare procesul de educație. Tabletele ajută, dar, presupunând că ar ajunge, conectate la Internet, la toți copiii și la toți profesorii, ele nu vor începe, ca prin magie, să predea matematică și limbă română din prima zi. Conform cărui orar, cu ce date de acces, cu ce niveluri de confidențialitate, pe baza căror materiale, cu ce forme de interacțiune, – pentru a selecta doar câteva întrebări, la care se pot adăuga zeci.

Aici nu mai poate fi vorba despre descentralizare/ fărâmițare, fiecare cu platforma lui, care pe YouTube, care pe Zoom, care pe Webex, pe Google Classrooms, pe Whatsapp, e-mail sau Facebook. Ci despre o platformă de învățare online standardizată, care, independent de pandemie, ar fi trebuit concepută și deținută la nivelul sistemului național de